

1. Όσοι μαθητές ξέμειναν ιδρωκοπάνε στις μπασκέτες και στο ποδόσφαιρο. Το ανοιξιάτικο απομεσήμερο θερμαίνει τον Υμηττό, χρωματίζει στα θερμά την γκρίζα μητρόπολη. Το πλήθος πήζει στην ασφαλτο, μερικά τετράγωνα παρακάτω- αλλά είναι «παρακάτω», παρέκει, αλλού. Εδώ, βασιλεύει το φως, το φευγαλέο κελάηδημα στα πεύκα, η άνοιξη, η όχρα που ακτινοβολεί. Είναι το σχολείο, ελεγχόμενη ζώνη, προσομοίωση όασης. Οι γονείς μπαινοβγαίνουν, άλλοι βιαστικοί, άλλοι σκεφτικοί, όλοι με μια αίσθηση επείγοντος, επίσημου, σοβαρού. Προσέρχονται στην ανά τετράμηνο τελετουργία, στον έλεγχο προόδου του μαθητή. Είναι οι μικροαστοί, η μεσαία τάξη, η ραχοκοκαλιά: παλαιοί νοικοκυραίοι με νεωτερίζοντα ενδύματα, που πιστεύουν στην αξία των γραμμάτων, στην προκοπή δια των γραμμάτων, όπως πίστευαν πριν απ' αυτούς οι πατεράδες και οι παππούδες τους, αγροτοποιμένες, έμποροι, βιοτέχνες, εργατικοί.
2. Μα δεν πιστεύουν με τον ίδιο τρόπο... Γιατί είναι άλλοι, γιατί ο κόσμος είναι άλλος, τα γράμματα σημαίνουν άλλο πράγμα σήμερα, γιατί το σχολείο είναι άλλο. Δεν έχουν αλλάξει όλα, πάντως τα «άλλα» είναι πολλά. Τόσο πολλά, που στην υπογεννητική Ελλάδα με τα ολίγα παραχαϊδεμένα παιδιά, οι γονείς λαχανιάζουν περισσότερο κι απ' τους μαθητές, κυνηγώντας δασκάλους, φροντιστήρια, βαθμούς, τεστ, πανελλαδικές, μηχανογραφικά, πιέζοντας τους μαθητές για εορταστικά τριήμερα με αποστήθιση για το διαγώνισμα.
3. Η σχολική Ελλάδα τρέχει αλαφιασμένη προς κάθε κατεύθυνση, αλλά χωρίς προορισμό. Οι σημερινοί νοικοκυραίοι, που στραγγίζουν μισθούς και οικονομίες για δίδακτρα και φροντιστήρια, για Nike, καρτοκινητά και Βίλατζ, δεν ξέρουν που θα καταλήξουν οι κόποι, οι θυσίες, τα ξενύχτια. Δεν τολμούν να σκεφτούν πού θα βγάλουν η ζουληγμένη εφηβεία, η αποστήθιση, η κατάληξη στη χοάνη των ΑΕΙ-ΤΕΙ- όλοι- μπαίνουν- κάπου.
4. Όλο και περισσότεροι υποψιάζονται ότι το σχολείο είναι γυμνό, ότι η κούρσα της παπαγαλίας και της εξεταστικοποίησης είναι νοσηρή και αδιέξοδη, ότι τα μονάκριβα ξεσκολίζουν ημιανάπηροι θηρευτές βαθμών και πτυχίων. Όλοι βλέπουν τα πληθωρισμένα πτυχία, τους «προσοντούχους αγράμματους», τη δομική νεανική ανεργία, την ακεφιά και την ατονία. Αλλά κανείς δε διανοείται να εγκαταλείψει την κούρσα- πώς να βγει μόνος από ολόκληρη κοινωνία, ακόμη κι αν αυτή η κοινωνία νοσεί;
5. Δεν χρειάζεται να καταφύγω στους αμείλικτους αριθμούς – μισό εκατομμύριο παρκαρισμένοι στα ΑΕΙ –ΤΕΙ, 1,3 εκατομμύρια πτυχιούχοι... Δεν χρειάζεται να συγκρίνουμε τους αριθμούς αυτούς με τους αριθμούς αναγνωστών εφημερίδων ή βιβλίων, με τους επισκέπτες θεάτρων, μουσείων και βιβλιοθηκών. Οι συγκρίσεις μπορεί να προκαλέσουν κατάθλιψη. Η σχολική εκπαίδευση έχει προ πολλού πάρει διαζύγιο από την παιδεία. Τα γράμματα, όπως τα εννοούσαν παλαιοί και νέοι νοικοκυραίοι, δεν οδηγούν κατευθείαν στη φώτιση ούτε στη μόρφωση ούτε στην κοινωνική άνοδο, ούτε καν στην επαγγελματική αποκατάσταση.
6. Το σχολείο βρίσκεται σε κρίση και γι' αυτήν την κρίση δε φταίνει μόνο οι δάσκαλοι- που συχνά παλεύουν μόνοι, ενάντια σ' ένα παράλογο στεγνωμένο σύστημα και σε μια κοινωνία που απαιτεί χωρίς να προσφέρει. Για το αποπροσανατολισμένο, μαζικό και στείρο σχολείο φταίνει ασφαλώς οι πολιτικές ηγεσίες που μεταθέτουν προβλήματα χωρίς να τολμούν αλλαγές, που συντηρούν νοσογόνες εστίες υπό το δέος του πολιτικού κόστους, που υποκινούν κάθε τόσο εθνικούς διαλόγους χωρίς τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις, χωρίς στρατηγική και όραμα, χωρίς αίσθηση του πραγματικού.
7. Φταίνει και οι γονείς, δηλαδή η κοινωνία, εμείς. Φταίμε που ανεχόμαστε τα τόσο κακά δωρεάν βιβλία, που αποδεχόμαστε την ισοπέδωση ψυχών και πνευμάτων από τις άθλιες πανελλαδικές, που ανεχόμαστε το μαζικό και υποβαθμισμένο ΑΕΙ-ΤΕΙ με το δωρεάν σύγγραμμα και τη

συνέχιση της παπαγαλίας. Φταίμε επειδή βολευόμαστε βραχυπροθέσμως υπό καθεστώς εξισωτισμού, χάνοντας την ουσιαστική δημοκρατία που είναι η ποιοτική εκπαίδευση, με κριτήρια και επιλογές.

8. Φταίμε κυρίως επειδή εμείς αλλάξαμε, ρυθμό ζωής, εργασιακή συνθήκη, δομή της οικογένειας, αλλά δε λέμε ν' αλλάξουμε αντίληψη για το σχολείο. Αδυνατούμε να δώσουμε γράμματα στο σπίτι· τα ζητάμε όλα απ' το σχολείο, το μοναχικό και μετέωρο.

9. Φταίμε ακόμη γιατί ενώ ο κόσμος γύρω μας αλλάζει ραγδαία, εμείς εξακολουθούμε να ωθούμε τα παιδιά μας σε σχολεία και επαγγέλματα προμοντέρνα: «διορισμό ζητάμε, κύριε βουλευτά, όχι δουλειά...».

10. Φταίμε. Μόνο που η διαπίστωση δεν αρκεί. Οφείλουμε απαντήσεις στα παιδιά μας προπάντων.

623 λέξεις

Η αποστήθιση Νικολάου Γύζη

Ασκήσεις

A. Να γράψετε την περίληψη του χρονογραφήματος σ' ένα κείμενο 100-120 λέξεων. **25 μον.**

B. Το δημοσίευμα που σας δόθηκε είναι χρονογράφημα. Διαβάστε τη σχετική θεωρία και εντοπίστε στο συγκεκριμένο αυτά τα χαρακτηριστικά του που σχετίζονται με τη θεματολογία, το ύφος και τον σκοπό της συγγραφής του. **6 μον.**

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A110/246/2000,5888/>

Και μια πιο λογοτεχνική προσέγγιση του είδους

...Με τραβούν ιδιαίτερα όλα αυτά τα υψηλά αγναντέματα. Αλλά υπάρχει το χρονογράφημα το επιούσιον, που πρέπει να γραφή, που πρέπει να δωθή στον πεζόδρομο που θα το πάρη από το κυματόβρεχτο χωριό των ψαράδων να το πάει απάνω, στο Ταχυδρομείο, κι αυτό πρέπει να γίνει εγκαίρως. Διότι το χρονογράφημα, όπως ακριβώς τα στρείδια, οι αχινοί, οι αχιβάδες, κι όλα τα θαλασσινά, τρώγονται μόνο πολύ φρέσκα. Μπαγιατεύει άψε-σβήσε και δεν περιμένει. Να γραφή το χρονογράφημα, θα πη να γεμίση όλη αυτή η λευκή Σαχάρα του χαρτιού από γραφικά караβάκια ιδεών και εικόνων.

Και οι ιδέες πρέπει να είναι δικές σου από πρώτο χέρι, και οι εικόνες πρέπει να ναι ιστορισμένες με χέρι ανάλαφρο, με καλαισθησία, με σοφή απλότητα. Και όλο αυτό πρέπει να διασώζη το χαμόγελο της καλής καρδιάς, ακόμη και στις πιο θλιβερές περιπτώσεις.

Να εύρης λοιπόν το θέμα, να το γυρίσης απ' εδώ, να το γυρίσης απ' εκεί, να το χαϊδέψης, να το ερεθίσης κεντώντας το με την αιχμή της πέννας, να το στολίσης με λεπτή γιρλάντα λουλουδιών, αν είναι φιλάρεσκο, να το παίξης σαν λαστιχένιο τόπι, ή να το κάνης ν' αρχίση το τραγούδι του σφυρίζοντας προκλητικά όπως κάναμε στα γυμνασμένα κοτσύφια. Αναλόγως με το είδος του, με την ποιότητα και το γούστο του, θα γίνη τότε ένα από τα δύο. Ή εσύ θα κουρδίσης την ψυχική και την πνευματική διάθεσή σου σύμφωνα με την ποιότητα και τις δυνατότητες του θέματος, ή θα βρης ένα θέμα που να 'ναι συντονισμένο με την ψυχική διάθεση που έχεις εκείνη τη στιγμή. Και ό,τι βγει, πρέπει να ναι μια στήλη γεμάτη μπρίο, ιδέες και φαντασία και συνδυασμούς άτριπτους και αμεταχείριστους, να 'ναι κάτι ευκίνητο και σβέλτο. Πρέπει να προσφέρει ένα ποτήρι σαμπάνια στον αναγνώστη.

Πρέπει να σε διαβάση και να σκεφτή: μπα, τέλειωσε κιόλας! Αν δεν το πη αυτό ο αναγνώστης, εσημείωσε ακόμα μιαν αξιοθρήνητη αποτυχία. Αυτό σημαίνει, αγαπητέ μου κύριε, πως η στήλη σου ήταν μια ανοστία πρώτης, και δε σου μένει άλλο παρά να πέσεις μέσα στο καλαμάρι σου και να πνιγής στο μαύρο τυθμένα του.

Το επιούσιον Στρατή Μυριβήλη Πτερόεντα Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σ.8-10

Στο απόσπασμα τηρήθηκε η ορθογραφία του συγγραφέα.

Γ. Να αναπτύξετε την προτελευταία παράγραφο του κειμένου (9^η), δίνοντας βαρύτητα στην εντός εισαγωγικών καταληκτική της φράση σε 90-110 λέξεις. **10 μον.**

Εναλλακτικά, να διακρίνετε την συμφωνία ή μη των προτάσεων με τα γραφόμενα του συντάκτη, σημειώνοντας Σ ή Λ στην αντίστοιχη πρόταση:

α. Τα γράμματα βρίσκονται και σήμερα στην ίδια κλίμακα αξιών όπως και παλαιότερα.

β. Παρά τη νοσηρή από πολλές πλευρές κατάσταση στο χώρο της Β/θμιας εκπαίδευσης όλοι, εναγωνίως, επιθυμούν την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

- γ. Παιδεία και εκπαίδευση συμπορεύονται στη ζωή των αποφοίτων.
- δ. Η αιτία της κακοδαιμονίας στο χώρο της εκπαίδευσης δεν είναι μία και μόνη.
- ε. Ο συντάκτης θεωρεί πως, για να αρθεί το αδιέξοδο στο χώρο της Παιδείας, χρειάζεται μόνο να εντοπιστούν τα αίτια της σημερινής της κατάστασης.

Κι άλλη εναλλακτική πρόταση:

1. Ποια νομίζετε πως στάθηκε περισσότερο η αφορμή, για να γράψει αυτό το χρονογράφημα ο Νίκος Ξυδάκης;

α. Τα δημοσιεύματα με το ίδιο θέμα.

β. Οι διάλογοι για την παιδεία που έρχονται και επανέρχονται.

γ. Η προσωπική του εμπειρία και παρατήρηση καθώς αφουγκράζεται τον παλμό της κοινωνίας που ζει.

2. Ποια φράση από την 5^η παράγραφο θεωρείτε ότι αποδίδει πιστότερα το θεματικό της κέντρο και καταδεικνύει την πρόθεση του συντάκτη;

α. μισό εκατομμύριο παρκαρισμένοι στα ΑΕΙ –ΤΕΙ, 1,3 εκατομμύρια πτυχιούχοι...

β. Η σχολική εκπαίδευση έχει προ πολλού πάρει διαζύγιο από την παιδεία.

γ. Τα γράμματα ... δεν οδηγούν στην επαγγελματική αποκατάσταση.

3. Η παπαγαλία ταυτίζεται κατά τη γνώμη σας με:

α. με την από στήθους μάθηση που συνοδεύεται και από την κατανόηση

β. με την επιλεκτική απομνημόνευση

γ. με την στείρα απομνημόνευση

4. Στο χρονογράφημα πλεονάζει η μεταφορική χρήση της γλώσσας γιατί:

α. ο συντάκτης θέλει να διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη στο θέμα του

β. ο ίδιος προβάλλει λογοτεχνικές αξιώσεις

γ. επιδιώκει να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα λόγω της οξύτητας του θέματος.

5. Ποια ανάγκη θεωρείτε ότι επισημαίνει ο συντάκτης του κειμένου;

α. να καταπολεμηθεί η παραπαιδεία στην Ελλάδα

β. να επανεξετασθεί από τον καθένα το ζήτημα της εκπαίδευσης και να επαναπροσδιοριστούν το περιεχόμενο και ο στόχος της

γ. να αποδεσμευθεί ο κάθε εμπλεκόμενος, ιδιαίτερα ο γονιός- από τις πελατειακές σχέσεις.

δ. Να εντοπίσετε τον κυρίαρχο τρόπο πειθούς της 3^{ης} παραγράφου και τον τρόπο ανάπτυξης της 7^{ης} τεκμηριώνοντας την απάντησή σας. **(4+4) 8 μον.**

ε. Να δώσετε από μία αντώνυμη λέξη για καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου. **5 μον.**

στ. Να δικαιολογήσετε τη συχνή χρήση του άπληθυντικού προσώπου από τον συντάκτη και να αναφερθείτε στη λειτουργία των λέξεων Γιατί στη 2^η παρ. και Αλλά στην 4^η παρ. στη συνοχή του κειμένου. **6 μον.**

Παραγωγή λόγου

Καθώς ολοκληρώνετε τον κύκλο των Λυκειακών σας Σπουδών και έχετε βιώσει βαθιά στο πετσί σας το νοσηρό και ψυχοφθόρο σύστημα που οδηγεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, να γράψετε ένα άρθρο 500-600 λέξεων για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο α) να διατυπώσετε τις

απόψεις σας για τα τρωτά του εκπαιδευτικού μας συστήματος στη Μέση βαθμίδα και β) να καταθέσετε τις προτάσεις σας για ένα σχολείο με αληθινά γράμματα που ανοίγει πολλούς δρόμους στους μαθητές και ένα υγιές και δίκαιο εξεταστικό σύστημα. **40 μον.**